

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'ESPAI PÚBLIC I AL DRET A LA PARTICIPACIÓ (ÚS DE L'ESPAI PÚBLIC)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 31 de gener de 2023, el ciutadà, en representació de la plataforma veïnal "Salvem el parc", va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava la seva disconformitat pel possible trasllat provisional del Mercat de l'Estrella al parc del Baix Guinardó.

Posteriorment, els dies 7, 14, 15 i 16 de febrer de 2023, diverses persones membres de la plataforma ens van fer arribar documentació relacionada amb aquest assumpte, així com un recull amb més de tres-centes signatures manifestant-se en contra del trasllat provisional del mercat a aquest parc.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'**Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 23 de febrer de 2023, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 12 d'abril de 2023, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

- El Mercat de l'Estrella es traslladarà provisionalment a l'actual ubicació del llac dels jardins del Baix Guinardó per donar continuïtat a la seva activitat mentre

s'executen actuacions de millora en l'edifici del carrer de Pi i Margall, núm. 73-75.

- **La nova ubicació es va presentar el dia 6 de març de 2023 als comerciants i posteriorment al veïnat** dels barris del Baix Guinardó del Districte d'Horta-Guinardó i Camp d'en Grassot i Gràcia Nova del Districte de Gràcia.
- El procés de reubicació provisional és el resultat d'aplicar com a criteri de proximitat la ubicació original i la minimització, en la mesura que sigui possible, de l'impacte en un teixit urbà dens i amb moltes sol·licituds d'usos diferents.
- Si bé en un principi es va preveure situar el mercat provisional a la part central dels mateixos jardins, aquesta solució finalment va ser descartada donades les afectacions a 26 arbres i tenint en compte les reivindicacions veïnals sobre l'ús de l'emplaçament triat amb les seves funcions actuals com a espai de trobada i d'ús comunitari.
- Finalment, després de valorar diverses alternatives a l'entorn, s'ha considerat aquesta nova ubicació com la més adequada per a la construcció de l'equipament provisional.
- La carpa del mercat provisional s'instal·larà a la zona del llac, el qual es buidarà abans d'ubicar l'equipament en aquest espai, mitjançant la solució tècnica que sigui més adequada.
- L'espai té la superfície necessària per acollir el mercat provisional i la previsió és que els i les paradistes es puguin traslladar al mercat provisional el juliol de 2024 i just després, a l'estiu, comencin les obres de reforma de l'actual mercat.
- La planificació actual de les actuacions preveu acabar les obres de rehabilitació del mercat durant el primer trimestre de 2027 i amb posterioritat desmuntar la instal·lació provisional.
- Un cop el Mercat de l'Estrella torni a la seva ubicació original, es vol tirar endavant una renovació dels jardins repensada amb tots els veïns i veïnes.

CONSIDERACIONS

1. L'emplaçament escollit

Segons l'informe municipal facilitat, l'emplaçament permetrà mantenir l'ús principal i el funcionament normal del parc, ja que l'esplanada central quedarà lliure.

D'aquesta manera, es reduirà l'afectació que hagués suposat per al verd la seva instal·lació a la part central i es mantindrà la zona esportiva i de jocs, que també era una reivindicació del veïnat i, alhora, de les persones usuàries de l'espai.

D'altra banda, el mercat provisional se situarà en un espai pròxim al mercat original, mantenint la seva zona d'influència, i en un espai fàcilment accessible des del carrer, tant per fer la càrrega i descàrrega necessària com per les persones usuàries.

Amb la col·locació temporal del mercat sobre el llac, el Govern municipal es compromet a redactar un projecte de reforma integral dels jardins del Baix Guinardó per integrar l'antic llac com a part del parc, amb zones verdes i jugables.

Recordem que la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat estableix que **les autoritats municipals han d'ampliar i protegir els espais verds de la ciutat i garantir una relació harmoniosa entre l'hàbitat, els serveis públics, els equipaments, els espais verds i les estructures destinades als usos col·lectius** (art. XVIII i XIX).

En aquest sentit, el consistori disposa del Pla natura (2021-2030), com a full de ruta que guia les polítiques del verd a la ciutat, que té la conservació i millora del verd com un dels seus eixos estratègics, amb la finalitat d'aportar tant beneficis socials com ambientals que afavoreixin la millora de la qualitat de vida i el benestar a la ciutat.

2. La informació ciutadana

En data 10 de novembre de 2022, una veïna, membre de la plataforma "Salvem el parc", va registrar una instància en què manifestava la seva oposició a la instal·lació del mercat provisional a la zona dels jardins per totes les afectacions anteriorment exposades i sol·licitava que es valoressin altres ubicacions.

El consistori va respondre en data 2 de desembre de 2022 que el procés per determinar on s'instal·laria el mercat provisional estava paralitzat.

Per aquest motiu, aquesta institució va demanar específicament al consistori en quin punt es trobava el procés de decisió i si hi havia altres ubicacions tècnicament possibles per al trasllat provisional del mercat.

La resposta municipal ha estat l'anunci de la nova ubicació del mercat provisional a l'espai on ara hi ha el llac. Aquesta és una decisió que s'emmarca en el que es coneix com a **potestat de decisió discrecional de les administracions públiques**.

Aquesta capacitat implica que, quan hi ha diferents solucions tècniques, totes possibles i legítimes, l'Administració pública té dret a optar per una d'aquestes. La

decisió que adopti, però, ha d'estar motivada com la millor possible en aplicació dels principis de bona administració i equitat, per tal de no incórrer en arbitrarietat.

Tot i això, recordem que els requisits mínims que exigeix la llei pel que fa a la informació que cal donar a les decisions de l'Administració conviuen amb crides a la participació ciutadana en els afers públics i amb la creixent demanda d'informació i transparència envers les administracions públiques.

En aquest sentit, existeix un reclam social plenament legítim perquè l'Administració pública sigui proactiva en l'oferiment d'informació a la ciutadania per tal que aquesta, si ho desitja, hi pugui accedir de manera fàcil, ràpida i intel·ligible.

El legislador s'ha fet ressò d'aquesta demanda, i la Llei 19/2014 de transparència, accés a la informació pública i bon govern, obliga les administracions a **abandonar una actitud passiva i facilitar l'accés a la informació**.

De la mateixa manera, els articles 30 i següents de la Carta municipal de Barcelona inclouen la garantia municipal de la participació ciutadana en les matèries que afectin més directament la ciutadania i l'accés a la informació municipal.

La legislació específica en matèria d'urbanisme també crida al foment de la participació i, per tant, a facilitar l'accés a la informació adient per part de les administracions intervinents. Així ho estableix l'article 8 del text refós de la Llei d'urbanisme i l'article 21 i següents del seu reglament.

En conseqüència, el fet de dialogar amb el veïnat pel que fa a una actuació urbanística que afectarà els seus habitatges és una actuació coherent amb la normativa vigent i la demanda social actual.

3. L'execució de les obres

Inevitablement, les obres i les instal·lacions que s'han de dur a terme a la ciutat i que formen part del conjunt d'actuacions que el consistori ha de realitzar per tal de garantir un habitatge urbà de qualitat generen incidències diverses en l'entorn més proper.

Es tracta que els responsables municipals atenguin al principi de la bona Administració com a principi rector de l'actuació de les administracions públiques (art. 41 de la Carta europea dels drets fonamentals) a l'hora de gestionar-les.

En aquest sentit i amb el compromís de millorar i garantir la qualitat de les actuacions en l'àmbit de l'espai urbà, l'Ajuntament va elaborar el Manual de qualitat de les obres a la ciutat de Barcelona, amb l'objectiu de disposar d'una guia que faciliti la minimització de les molèsties o les incidències que les obres puguin generar tant durant la seva planificació com durant la implantació i l'execució.

Entre les mesures que s'han de tenir en compte a l'hora de gestionar les obres de l'espai públic a les quals es fa referència en el Manual de qualitat de les obres, hi ha la comunicació i la informació de les intervencions a les persones directament afectades, les afectacions que provoquen a l'entorn més proper i la prioritització de la senyalització dels vianants. Per tant, **l'Ajuntament ha de vetllar perquè les incidències a la ciutadania siguin les mínimes possibles.**

Per aquest motiu, seria convenient dur a terme una comunicació efectiva i facilitar la informació amb relació a aquesta instal·lació provisional del mercat a la zona del llac dels jardins del Baix Guinardó. A més, prèviament a la seva execució, seria aconsellable incloure en el procés totes les persones que en puguin resultar afectades amb la finalitat de poder reduir al màxim les seves afectacions.

Recordem que la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, signada per l'Ajuntament de Barcelona, estableix que **les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats dels usuaris vetllant per evitar qualsevol situació de discriminació o d'abús** (art. XXIII).

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat ha estat ajustada a dret.**

Això no obstant, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** que planifiqui acuradament les obres i que s'ajusti als terminis d'execució.
- **Recomanar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** que faciliti la informació necessària al veïnat (termini d'execució de les obres, possibles afectacions, etc.).
- **Recomanar a l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat** que fomenti la participació ciutadana i consensuï amb el veïnat el futur projecte de reforma integral dels jardins del Baix Guinardó.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.